

Arkivforbundets innspill til internasjonal strategi for kulturpolitikken

Innledning

Arkivforbundet mener det er viktig at også arkivfeltet har en tydelig plass i en internasjonal strategi for kulturpolitikk. Digitale utfordringer og utviklingsmuligheter er sammenfallende på tvers av landegrensene, og læring fra hverandre vil være av stor betydning. Økt tilgang på tvers av regioner og land er også avhengig av internasjonalt samarbeid om plattformer og standarder. Det er viktig at programmer som finansierer internasjonalt samarbeid, som EØS-midlene og Kreativt Europa, også tar høyde for arkiv som en del av kulturpolitikken.

Demokrati, åpenhet og sannhet

I et åpent demokrati har arkiv en grunnleggende rolle i dokumentasjon av den enkeltes rettigheter, og kontroll med og innsyn i myndighetenes handlinger både i samtid og ettertid. Arkiver er også verdifulle og håndfaste uttrykk for folkegrupper, nasjoners eller regioners kultur og historie. I konfliktområder er arkivene, inkludert infrastruktur og funksjoner, utsatt for risiko, og i de områdene hvor demokratier er under press, eller er i oppbygging, er arkivene viktig å etablere og beskytte. Dette er verdier som er under press i store deler av verden, også på vårt kontinent. Falske nyheter har økt i omfang. Arkivene er på mange måter et bolverk mot dette, da de er kilder til reelle fakta.

Arkivforbundet oppfatter derfor at bidrag til kompetanse, infrastruktur etc. på arkivområdet kan være aktuelt som bistand til stater eller i situasjoner hvor det er behov for å støtte demokrati eller rettigheter. Da staten Sør-Sudan ble etablert i 2011, var gaven fra den norske stat et nasjonalarkiv: <https://www.aftenposten.no/verden/i/M7wb5/solheim-viktig-for-norge-at-soer-sudan-lykkes>

Bevaring og tilgang til digitalt skapt dokumentasjon er et krevende utviklingsområde hvor internasjonalt samarbeid om standarder og løsninger er rasjonelt ressursmessig, og dessuten gir store gevinster for brukeren. Nettportalene Archives Portal Europe <https://www.archivesportaleurope.net/no> og Europeana <https://www.europeana.eu/en> er eksempler på løsninger som er resultater av internasjonalt samarbeid, og som gjør arkivressurser tilgjengelig for brukeren på tvers av nasjonsgrenser. Arkivsektoren i Norge er langt fremme når det gjelder digital bevaring, og vil kunne ha viktige bidrag i internasjonalt samarbeid.

Arkivverket har utstrakt kontakt med det internasjonale og europeiske arkivmiljøet og har deltatt i mange samarbeidsprosjekter innen arkiv- og dokumentasjonsforvaltning. <https://www.arkivverket.no/arkivutvikling/internasjonalt%20samarbeid#!#block-body-6>

I 2010 var Arkivverket eksempelvis med på vurderingen av det digitale saksbehandlingssystemet for domstolene i Jemens hovedstad Sana'a. Formålet med oppdraget var å evaluere systemfunksjonalitet og bruksområder, samt å avklare om innføring av systemet har økt tilgjengeligheten til rettssystemet, ført til reduksjon i saksbehandlingstid, bidratt til økt gjennomsiktighet, og dermed reduksjon i graden av korrupsjon i rettssystemet. Arbeidet ble ledet av det britiske Departementet for internasjonal utvikling. Dette viser at internasjonalt samarbeid kan innebære at Norge i samarbeid med andre land kan bidra i utviklingsland på arkivområdet.

Finansiering av internasjonalt samarbeid må ta høyde for arkiv

I lys av disse og andre mulige samarbeidsområder på arkivfeltet, er det viktig at programmer som finansierer internasjonalt samarbeid, som EØS-midlene og Kreativt Europa, også tar høyde for arkiv som aktuelt prosjektområde. Arkivforbundet arbeider internasjonalt, blant annet for å lære og hente impulser som vi kan videreformidle til arkivmiljøet i Norge. Det er også på flere områder innen arkiv og digitalisering slik at vi i Norge ligger i forkant, og ved det har kunnskap vi kan dele. I tillegg søker vi innflytelse internasjonalt. Det å dra på studiebesøk, være fysisk til stede og besøke arkivmiljøer som etableres i andre land, vil være nødvendig for å få en god utveksling av kunnskap.

Deltakelse på konferanser

De større arkivkonferansene i Norge, eksempelvis Arkivmøtet, som arrangeres hvert tredje år i samarbeid mellom Arkivforbundet, Arkivverket og Norsk Arkivråd, har hatt flere internasjonale foredragsholdere - fagpersoner med dyp innsikt i digitalisering av arkiv i bibliotek og museum, audiovisuelle arkiv eller forvaltning av digitalt skapt materiale.

Personer fra det norske arkivmiljøet har også engasjert seg i internasjonale styrever og råd, noe som er viktig for at vi skal kunne være med på å påvirke internasjonalt.

Arkivforbundet deltar i fora utenfor landegrensene, eksempelvis konferansene til The International Council on Archives (ICA) og The International Association of Sound and Audiovisual Archives (IASA). Dette er også internasjonale organisasjoner der vi er medlem. Her deltar også flere andre norske aktører, som Nasjonalbiblioteket, Arkivverket og Norsk Arkivråd. Vi deltar også på De nordiske arkivmøtene, som arrangeres hvert tredje år, og på konferanser i våre naboland.

For å ha et godt samarbeid med tilsvarende organisasjoner i våre naboland, inviterer vi dem også til våre konferanser, eksempelvis Privatarkivkonferansen, som er en årlig konferanse som arrangeres av Arkivforbundet.

Samarbeid- og kompetansedeling

Arkivdagen er et samarbeid mellom arkiver i hele Norden og omfatter alle typer av arkivinstitusjoner. Hensikten med dagen er å vekke interesse for arkivene som samfunnets minne – både for fortid og framtid. Arkivforbundet og Arkivverket deltar i nettverket for Arkivdagen, der vi i Arkivforbundet har koordineringsrollen i Norge. Alle land i Norden arrangerer Arkivdagen; om lag annen hvert år er det et felles nordisk tema, de andre årene er temaet selvvalgt.

Internasjonalt samarbeid og kompetansedeling er viktig, også i arkivmiljøet utenfor statlig sektor. Arkivforbundets bidrag har blant annet vært å øremerke vår egen stipendordning til studieturer med arkivfaglig innhold, gjerne til arkivinstitusjoner utenfor Norge. Målet med studieturene er kompetanseheving- og faglig utvikling for Arkivforbundets medlemsorganisasjoner, samt kompetansedeling med resten av arkivsektoren.

Arkivforbundet er også medlem av Den norske Blue Shield-komite (BSN), som er et samarbeidsorgan mellom de fire organisasjonene ICOM, ICOMOS, IFLA og ICA, der Arkivforbundet representerer ICA. BSN er opptatt av at en på det internasjonale plan har tiltak for å forebygge eller forhindre skade på kulturarv i væpnede konflikter, og for å gi støtte der kulturarv har blitt skadet som følge av slike konflikter eller som følge av naturkatastrofer. Man har sett at arkiv kan bli ødelagt, og være bevisste ødeleggelsesmål i en konflikt, og derfor mener man at bevaring av dette av vesentlig betydning i et internasjonalt samarbeid.